

TABOR

Leto: III.

Maribor, torek 8. avgusta 1922.

Številka: 177.

Pred Carigradom. Dan dijaštva in vojaštva v Ljubljani.

Pred Carigradom so zopet trčili interesi imperijalistov. Grčija se še vedno ni odpovedala svojim sanjam o restavraciji Bizanta in ustvarjanju velike panhelenske države ob Egejskem morju. Te sanje so ideal grškega nacionalizma. Iz njih so njeni najizrazitejši voditelji zajemali netivo za grški preporod. Slaboten je ta preporod, komaj senca v primeri s kulturno silo davne Helade. Novi Grki so s križanjem izgubili skoraj vse lastnosti starogrškega naroda, kakor so grška tla izgubila velik del svoje lepote. Današnji Grki niso Prometejevi potomci; največ jim je morda ostalo od Hefajsta. So praktičnega duha, zviti trgovci in po pripovedovanju tujcev zelo neodkritosrčni ljudje. V političnem življenju si niso pridobili tistega upliva, ki bi ga lahko imeli na svojem eksponiranem mestu pred vrati Orienta. Manjka jim življenjska sila in bistva inteligenca, ki bi prešinila ves narod in mu vtisnila ambicioznost, stremljenje k napredku. Grški duh nosi pečat fatalizma in narodna energija se troši za trgovske transakcije. Velikogrški imperijalizem ni v skladu s kramarsko naravo grškega meščana in s primitivizmom grškega kmeta. Toda take sanje so bile potrebne, da so zažigale grške duhove in reševale narodno elito pred orientalsko brezbriznostjo sitih in zadovoljnih ljudi.

Odkar je Grčija obrnila hrbet balkanski politiki in začela tipati po Levantu in Orientu, se nahaja v stalni krizi, tudi če je dosegla po zaslugi genialnega državnika Eleutherije Venizelosa več lepih teritorialnih uspehov. Ta kriza, ki je v prvi vrsti duševna kriza grškega naroda in šele potem politična in socialna kriza države, je kriva, da je grški narod podlegel v Mali Aziji turški borbenosti in disciplini. Megalomanija grških politikov vodi Grčijo od neuspeha do neuspeha. Grško meščanstvo nima zadostnih uspehov v mejah stare domovine, zato pa sega po tujih pokrajinah, opirajoč se na zgodovino, ki je pa bila že 4krat izpremenjena. Danes ima Grčija isto pravico do Carigrada kakor n. pr. Rusija. Samo v dobah romantike so mogli narodi sanjati o obnovi svoje nekdanje moči. To, kar je nekoč bilo trakensko in bizantsko, ni danes edino grško. — Zgodovina je izpremešala rase in narode, gradila in razdirala države, izpreminjala razmere od temeljev. Danes je treba računati s tem, kar je in kar bi moglo biti, napačno pa je, če si narod gradi svojo bodočnost na orumelih pergamentih zgodovine.

Grčija nima bodočnosti ne v Mali Aziji, ne ob Bosporu. Njen panhelenski zamet je anahronističen. Danes je naravno, če je ob Bosporu in v bližnjem Orientu trčila z zapadnoevropskimi imperijalisti, ki razpolagajo z ono realno močjo, katera je potrebna za zaščito njihovih eksploatorskih interesov. Če bo konflikt ostrejši, bo zaskelil grško državo in jo morda iztrezil. Grčija ima bodočnost, a samo v zvezi z balkanskimi

Drugi predzletni dan. Kralj in kraljica prisostvovala nastopom.

Ljubljana, 7. avgusta. (Izvirno.) Včeraj se je vršil tu drugi predzletni dan sokolskih nastopov. Nastopilo je sokolsko dijaštvo in vojaštvo. S spremljevanjem treh godb in navdušenim pozdravljanjem zbranih množic se je kmalu popoldan zbralo na Vodnikovem trgu dijaštvo, moško in žensko ter nad 3000 gojencev podoficirskih šol. Točno ob 15. uri se je razvil sprevid, ki je krenil skozi slavnostno z zastavami okrašeno mesto na grandiozno telovadišče, nad katerim sta krožila dva zrakoplova. Ljudstvo, ki je bilo obveščeno, da se udeležita kralj in kraljica, ju je nestrpnost pričakovalo, toda ne dolgo, že ob 16. uri je pridrdral na telovadišče dvorni avto z obema, navdušeno pozdravljen od občinstva. Kralj in kraljica sta se takoj podala v dvorno ložo od koder sta odzdravila občinstvu, dijaštvu in vojaštvu, ki ju je ob zvokih državne himne ponovno navdušeno pozdravljalo. Na to se je vršil poklon celokupnega dijaštva kralju sredi telova

dišča, kateremu so sledili nastopi: proste vaje nad 400 dijakov nižje skupine; vaje z zastavicami 300 dijakov nižje skupine ter proste vaje 200 dijakov višje skupine. Sledile so orodne vaje celokupnega dijaštva ter na to orožne vaje 3000 gojencev podoficirskih šol. Vsi nastopi so bili vzorni toda nastop gojencev podoficirskih šol in vojakov je prekašal vse pričakovanje. Impozantnejšega vojaško-telovadnega nastopa gotovo še ni videl nihče kot je bil ta. Preciznost izvajanja in disciplina je bila več nego nenadkriljiva. Zato pa je izzval ta nastop nepopisne ovacije naši vojski kralju ter kraljici, ki se kar niso hotele poleči. Izvajalcem sta pri vseh točkah ploskala tudi kralj in posebno kraljica. Po končanih nastopih sta se kralj in kraljica zopet burno pozdravljena odpeljala nazaj na Bled. Nastopom je prisostvovalo 15.000 do 20.000 občinstva. Žal le, da se vsled dežja zvečer ni mogla vršiti v Tivoliju napovedana veselica.

Kralj in kraljica potujeta na Češko.

Beograd, 7. avgusta. (Izvirno.) Danes se je vrnil iz Bleda minister Trifković ter se takoj podal k ministrskemu predsedniku Pašiću, kateremu je sporočil, da prepušča kralju vladi pri uzakonjenju uradniške pragmatike popolnoma proste roke. Radj tega bo vlada v smislu člena 133 vidovdanske ustave skrajšanjem potom predložila zakonski načrt narodni skupščini. Nadalje je minister Trifković sporočil Pašiću, da odpotujeta Nj. kralj in kra-

ljica dne 10. avgusta inkognito v Maribor. Za časa kraljeve odsotnosti bo izvrševal kraljevo oblast v smislu člena 25 ustave ministrski svet. Med drugimi ukazi je kralj podpisal tudi ukaz o imenovanju državnih svetnikov. V vprašanju prineca Jurija je kralj obžaloval, da se o tem razpravlja v javnosti in v časopisu ter je ob enem pooblastil vlado, da to vprašanje likvidira.

Namen Pašičevega potovanja na Češko.

Beograd, 7. avgusta. (Izvirno.) V dobro poučenih krogih se je včeraj zatrjevalo, da bo ministrski predsednik Pašić takoj odpotoval v Mariborsko Lazne, čim se vrne zunanji minister dr. Niščić z Bleda. Na češkoslovaškem se bo sestal Pašić s predsednikom češkoslovaške republike T. G. Masarykom in člani češkoslovaške vlade. Pri

tej priliki so bo razpravljalo o zadevah male antante in pričakuje se, da se bo pri tem tudi določilo stališče, ki naj ga zavzame mala antanta v Zenovi. Od Pašičevega potovanja in njegovih sestankov s češkoslovaškimi politiki se pričakuje, da bo dosežen v vseh vprašanih popolen sporazum.

POGAJANJA MED DAVIDOVIČEM IN PAŠIČEM.

Beograd, 7. avgusta. (Izv.) Včeraj dopoldne sta se sestala ministrski predsednik Pašić in predsednik demokratskega kluba Ljuba Davidović. Davidović je sporočil Pašiću, da kandidira demokratski klub na mesto notranjega ministra Kostu Timitičevića. Pri tej priliki je Pašić zopet sprožil vprašanje državnih podtajnikov. Davidović je izjavil, da je demokratski klub proti temu, ker to ni predvideno v nobeni pogodbi ali dogovoru. V političnih krogih se zatrjuje, da lahko radikalci vsled te svoje zahteve pričakujejo od demokratov protizahteve glede državnega podtajnika v prometnem ministertvu. Pričakuje se, da se Pašić danes ponovno sestane s Davidovićem, da končno rešita vprašanje notranjega ministertva.

PRIČETEK LONDONSKE KONFERENCE.

London, 7. avgusta. (Izv.) Včeraj so dospeli semkaj ministrski predsednik Poincaré in finančni minister dr. Lateril, italijanski zunanji minister Schanzer, belgijski finančni minister Theunis in zunanji minister Japhter. Prvi oficijelni sestanek je določen v ponedeljek ob 11. uri dopoldne v zunanjem ministertvu. S Poincaréjem dosedaj ni bilo mogoče govoriti, kakor poroča Reuterjev urad. Schanzer je izjavil, da ne more Italija ničesar reči

predno ne pozna mnenja Anglije in Francije. Repariacijsko vprašanje ni mogoče obravnavati brez vprašanja zavezniških dolgov. Italija ima najboljše namene, pomagati Nemčiji, vendar pa pri tem ne more žrtvovati svojih lastnih interesov. Japhter je izjavil, da vprašanje nemških reparacijskih plačil nikakor še ni rešeno s dovoljenjem moratorija, ker Belgija nujno potrebuje reparacije in bi pod moratorijem največ trpela.

SEJA REŠKEGA ODBORA V BEOGRADU.

Beograd, 7. avgusta. (Izvirno.) Včeraj dopoldne in popoldne se je vršila seja odbora ekspertov in delgatov za rešitev reškega vprašanja. Izvršila in izdelala so se vsa predela za izvršitev rapalske pogodbe in izpaznitev tretjega pasu in Sušaka.

BORZA.

Zagreb, 7. avgusta. (Izvirno.) Predborza. Pariz 27.50, London 15.45, Berlin 0.44, Praga 829—830, Dunaj 0.74, Dolarji 332, Budimpešta 0.18%, Italija 15.60.

Curli, 7. avgusta. (Izvirno.) Predborza. Pariz 43.05, Zagreb 1.57½, London 23.45, Berlin 0.67, Praga 12.80, Dunaj 0.01, žigosane krone 0.01½, Newyork 526, Italija 24.35, Budimpešta 0.25, Varšava 0.08.

narodi. Predvsem je treba priboriti celjavo načelu: Balkan balkanskim narodom! Na ta način bo mogoče odsuniti velike imperijaliste od Carigrada, iz Levanta in od Balkana sploh. Treba je delati za zблиžanje balkanskih držav in za ustanovitev velike konfederacije na Balkanu, ki je realna potreba in ki se bo čez 100 let nedvomno uresničila, če vzamemo, da je delovanje gospodarskih in političnih sil podvrženo nekim stalnim zakonom. Ta velika zveza držav bo edina imela pravico do Carigrada, najlepših vrat Evrope. Tako bo razvoj sedanjih razmer ustvaril še mogočnejšo stavbo, kakor si jo zamišljajo romantični panhelenski sanjači. Ta stavba bo trajnejša kakor restavracija davno propadlih carstev. Njeni zidovi bodo svobodni in kulturni balkanski narodi. Pot k nji je: razumna in trezna balkanska politika in gospodarska kooperacija med vsemj balkanskimi državami.

Narodne noše na vsesokolskem zletu v Ljubljani.

Dne 15. avgusta je za vsesokolski zlet najvažnejši. Ta dan se zbera tudi vse narodne noše, da pokažejo svetu, kako visoko ceni ves narod sokolsko delo in da s svojo lepoto in pestrostjo povečajo sijaj sokolskega zleta. Zato je Jugoslovanski Sokolski Savez odkazal narodnim nošam najbolj odlična mesta. Dolžnost naša pa je, da se vsi, ki imajo pravilno narodno nošo zbera v Ljubljani. Spored za narodne noše je sledeči:

Dne 15. avgusta se zbera vse narodne noše do 8. ure vzutraj na slavnostnem prostoru (bivše dirkališče pri veleseljmu). Vozovi pa ostanejo na potu med veleseljmu in slavnostnim prostorom. Vse narodne noše se bodo tu delile v dve glavni skupini, od katerih odkoraka ena pred Narodni dom, druga pa na trg Sv. Jakoba. Pred Narodnim domom se postavi vsa skupina v polloku med Narodnim domom, Trubarjevimi spomenikom in Bleiweisovo cesto, tako da ima najlepši razgled na Aleksandrovo cesto, po kateri pride sprevod Sokolstva. Skupina pri Sv. Jakobu pa se postavi na trgu tako, da ima razgled na Sentiakovski most. Tudi od tu bo imela skupina najlepši razgled na sprevod.

Ko bo sokolski sprevod odkorakal mimo posamične skupine, odkoraka ta na Kongresni trg, kjer jim odkažejo reditelji prostor, ki bo zopet eden najugodnejših.

Po končanem sokolskem sprevodu je obed in se nato vse narodne noše zbera točno do pol dveh popoldne zopet na slavnostnem prostoru, od koder odkorakajo na Kongresni trg, od tam gre ob 2. uri popoldne sprevod narodnih noš samih skozi Wolfovo in Prešernovo ulico po Wilsonovi cesti in Linhartovi ulici na telovadišče, kjer je razhod. Na telovadišču jim je odkazana tribuna. Tudi je prostor prvovrsten.

Dne 13. avgusta zjutraj dobe vse narodne noše legitimacije ki jih opravičuje do prostega vstopa k vsem prireditvam in vstopu na tribuno (telovadišče) proti vstopnini 5 Din. Pripominjamo da mora tudi vsak Sokol tu plačati malo vstopnino, zato tudi narodne noše ne morejo biti za telovadbo oproščene vstopnine. Legitimacije za polovično vožnjo pa dobe vsi pravčasno ali mi soki kop društva svoje-

ga kraja ali pa pri dotičnem aranžerju, ki jih je prigljalil.

Se enkrat pozivljamo vse, ki imajo pravilne narodne noše, da se udeležijo vsesokolskega zleta. Prijave naj se pošljejo do 6. t. m. Na poznejše prijave se ne bo več oziralo.

Dnevna kronika.

— **Draginja brez konca in kraja.** Prijatelj lista nam piše: Če se ne bodo začeli v Beogradu malo hitreje gibati, bomo glede draginje kmalu dosegli Avstrijo. Obljublja se kontrola nad borzami, bankami in zalogami zrnja. Upanje je torej, da bodo šle cene živim navzdol, kakor se to spodobi v agrarni državi. Neumevno pa nam je, da je baš sedaj, ko je vse živo večinoma že spravljeno, in je že preračunjeno, koliko tisoč vagonov se bo izvozilo iz Jugoslavije, cena moke poskočila od 26 K na 27,60 K? V dveh mesecih (juni, juli) se je sladkor podražil od 66 K na 86 K, torej za 20 K. Olje je februarja stalo še 80 K, danes že 160 K. Kaj pa še le obleka in kurivo za zimo? Kako naj žive naši dijaki?

— **Mednarodni nadaljevalni tečaj za zdravnike.** Dunajska medicinska fakulteta priredi v času od 25. septembra do 8. oktobra in od 4. do 18. decembra mednarodni nadaljevalni tečaj za zdravnike. Obiskovalci tečaja plačajo samo vpisnino, ki znaša za jugoslovenske zdravnike 15.000 aK, za druge inozemce pa 30.000 K. Reflektanti naj sporoče ime in naslov ter morebitne želje glede stanovanja itd. tajniku dr. Kronfeldu, Wien IX. Porzellangasse 22. — Od zdravilnega odseka za Slovenijo.

— **Obsodbe vsled neoznačenja cen v izložbah v Konjicah.** Prejeli smo: Pred konjiskim sodiščem so bili nedavno obsojeni ker niso imeli v svojih prodajalnah na blagu označenih cen, kakor to predpisuje zakon za pobijanje draginje: Leopold Bruderman na 50 Din. denarne kazni in 24 ur zapora in Helena Zottel ravnotako, sedaj pa še Anton Prettnar, trdeč, da je svetilka luksurijsno blago na 100 Din. denarne kazni in zapor, lončar Franc Vrečko radi svojih piskrov istotako na 100 Din. in zaporno kazni, klobučar Topolšek Franc pa na 50 Din. in 24 ur zapora. Ali so prijaviteli vzklie, ne vemo, ali vemo, kam bomo sedaj hodili kupovat svoje potrebščine, ker nam je znano, zakaj se nočejo cene na blago razobešati. Sledijo v najkrajšem času najbrž še drugi in bomo spet poročali.

— **Prepir pri sv. Trojici.** Da se ne bode brez potrebe nadaljeval prepir, kdo je bil oni »Popotnik«, ki je bil v 6. št. »Narodnega lista« naštel nekaj Trojičanov in Lenarčanov, ki ljubijo Jugoslavijo in svojega kralja tako močno iz vsega srca, da se jim ni zdelo niti potrebno niti vredno na dan njegove poroke razobešiti na svojih hišah zastav, oglašam javno, da ta dopisnik ni bil g. dr. Weixl, temveč sem to bil jaz. Zamudil sem bil pri sv. Trojici avtomobil, zato sem moral hoditi peš v Maribor. Žal mi je, da si nisem ogledal vseh hiš obeh trgov. V prihodnje hočem biti natančnejši ter naštetiti vse hi-

Prof. S. Reich:

Vtisi iz izleta slovenskih abiturijentov v Srbijo.

(Dalje.)

Ko smo se nekoliko naspali in dobro skopali, smo šli drug dan po mestu v spremstvo mnogih Beogradjanov, pod vodstvom insp. g. Kangige, prof. g. Sikolovića — ki sta nas sploh vse dni v Beogradu z naravnost občudovanja vredno požrtvovalnostjo spremljala in nam vse zanimivosti tolmačila, ki bi jih mi sami ne bili našli niti tako razumeli. Priključil se nam je tudi Oika Taso in gimn. ravnatelj g. S. Tomić.

Šli smo najprej v parlament. Tam je pozdravil predsednik skupščine g. dr. Ribar, od vseh živahno aklamiran, z iskrenimi besedami našo mladino, ki je prvič v tako lepem številu posetila parlament. Živahni zapisnikar skupščine nam je raztolmačil slike, ki vise v parlamentu. Najzanimivejša predstavlja kralja Petra pri ognju. Kalvarija srbske vojske čez Albanijo. Vojaški so utrjeni od naporov, zime in gladi polegli okoli ognja ter pozaspali; staremi, bolnemu kralju je bila dode-

še, ki bodo ob državnih in dinastičnih praznikih demonstrativno zijale puste v svet, naj spozna narod in državne oblasti nasprotnike države. Ne poznam osebo nobenega Trojičana in Lenarčana, tega dne sem jih iz državnega stališča spoznal po njih hišah. Kdor se zanima za moje ime ga izve pri uredništvu pod posebnimi pogoji. Sicer pa ne razumem, čemu se zanimate za dopisnika, uplivate rajše na klerikalne in nemškutarke protidržavne demonstrante, naj se poboljšajo. Zdravo! — Popotnik doma iz Maribora.

— **Smrtno ponesrečil.** Mlinar Valentin Divjak v Hrastju, okraj Gornja Radgona, je dne 24. julija ponoči nekaj popravljaj pri mlinu. Pri tem ga je zajelo kolo in ga vrtelo okrog, dokler se končno ni samo ustavilo. Da so ponesrečenca mogli rešiti, so mu morali obleko razrezati in raztrgati na telesu. — Kmalu po rešitvi pa je revež vsled zadobljenih poškodb umrl.

Dopisi.

— **Patriotizem naših duhovnikov.** — (Konjice.) Dne 31. julija t. l. je bilo zaključeno šolsko leto na tukajšnjih šolah z mašo, katero je bral kaplan in katehet Tovornik. Na koncu maše se bi morala pet zahvalna pesem, blagoslov in državna himna, kar je bilo gosposdu kaplanu dobro znano. Že proti koncu blagoslova pa se je temu čudno mudilo, da izgine izpred oltarja in ni počakal konca pesmi, temveč odšel takoj v zakristijo. Pri vходу ga je že srečal fant, ki je s kajfežem v roki čudovito brzo hitel pogasiti luči na oltarju. Vse to se je zgodilo na način, da so postali v cerkvi navzoči — torej tudi šolska mladina — nehote pozorni.

— Vzrok je postal kmalu očiten. Učenci so zapeli »Bože pravde«. Mašujoči katehet Tovornik se je, kakor je bilo videti namenoma tako brzo odstranil in država na himna se je pela pred praznim in nerazsvetljenim oltarjem. Po maši pa so se očividci tega dogodka spogledali in drug drugemu vpraševali: »Ali ste videli?! Ako bi bil g. katehet pozabil na himno, bi se še lahko vrnil pred oltar, česar pa ni storil. Sicer pa je izključeno, da bi bil pozabil, kajti on sam je določil, da se bo pri zaključni šolski maši pela zahvalna pesem, blagoslov in državna himna. G. katehet, ki prejema za svojih 20 ur pouka na mesec nekaj tisočakov državnega denarja, se tega nikakor ne brani, pač pa provociira na tako očiten način in celo pri službi božji izraža svojo mržnjo in preziranje naši državi in kralju. Mi ne pošiljamo dece v cerkev, da vidi tam zasramovanje naše države, temveč, da opravi svoje verske dolžnosti. V prihodnje se naj vrši šolski sklep v šoli sami, kaplan Tovornik pa naj demonstrira zase v cerkvi — sam! Nikakor ni čudno, da vera peša, kajti če se mora gelo službi božji pridejati kaka nesramnost, ki žali domovinski in patrijotični čut vernikov, potem je jasno, da mora vera pešati in da zakrivijo pešanje ravno oni, ki bi morali vsled njih poklica to preprečiti. Skrajni čas pa je, da ne samo šolska, temveč tudi politična oblast nemudoma zadevo-

ljena majhna sobica; ali ni ga držalo notri, hotel je deliti napore kot dober oče s svojimi otroci-vojaki, prisedel je k njim in tako ogrnjen s plaščem celo noč čul med njimi... Druga slika: Albansko pogorje v snegu, stopinje po njem navkreber; tu moli iz snega koščena roka, še mrtva krčevito iztega joč prste za kosom kruha; krokarji sledijo stopinjam iskajoč plena... Na tretji sliki kupuje srbski vojak od zvitatega Arnavta hleb kruha, s težkimi, zadnjimi napoleoni ga mora odtehtati — drugače Arnavt ne da. Od vseh strani gledajo gladni srbski vojaki, ki so jih Arnavti že do golega ogulili, s koprničimi pogledi po kruhu, upirajoči v srečneža, ki ga sedaj ima, da ga bratski z njimi podeli, kakor so tudi oni prej... Težki, grozni spomini... Resni opomini poslancem k resnemu delu!

Razložil nam je nato prijazen gospod na kratko, kako smo se politično opredelili s tem, da so zasedli razne sedeže v zbornici; bilo nas je od skrajne desnice do skrajne levice... Največ v kljub temu v centru, slučajnost, ki je bila jako karakteristična in ki smo jo imeli priliko opazovati na daljnem potovanju

preiskuje ter potrebno ukrene, da tako protidržavno rovarjenje v našem kraju preneha in da doleti kateheta - provokatorja zaslužena kazen, kakor je že prejel enkrat doletela enega njegovih duhovnih tovarišev drugem kraju Slovenije iz istega razloga. Prič je dovolj na razpolago, ki bodo označeni dejanski stan docela potrdile. Vsekako pa kaplan Tovornik ne spada več v naše šole kot katehet! — Konjičani.

— **Konjice.** Za bližajoče se volitve se pri nas pridno zanimajo klerikalci in Nemei, ki hočejo prve pustiti na cedilu. Klerikalni mogočnejši Nemcem niso najbrž docela izpolnili pri zadnjih občinskih volitvah danj obljub, ali pa so Nemei še pravi čas spoznali klerikalno hinavščino, ki obljubljuje vse, ne da pa ničesar svojemu bližnjemu, ko pride do udobnega korita. Da Nemei ne marajo več klerikalnega klečeplazenja, priča dejstvo, da niso ob priliki katoliškega shoda v Konjicah razobesili državnih zastav, niti okinčali svojih hiš. Iz tega sledi, da se sedaj boje ponižanja in so baje nedavno sklicali v prostorih Kmečke hranilnice in posojilnice zaupen sestanek, katerega so se udeležili sam g. arhidijakon Hrastelj, vikar Mirt, trgovec Bruderman in še nekaj bolj kmečkih. Na tem prostoru, katerega je stražila častna straža klerikalizma, se je pred vsem šlo za kandidature. G. arhidijakon je že star, ne pride v poštev kot pravi dušni pastir, Mirt, desna roka prvega tudi ne in tako se je tam sklenilo, da se to vzvišeno mesto konjiškega kandidata poveri trgovcu Brudermanu. Na tako visokem mestu se drugi šalijo, da bi še lažje prišel do druge hiše in še preje, kakor je prišel kot trgovec do prve.

— **Zidanost.** Kuharica, Pepca Ž., kolodvorske restavracije je zamenjala steklenico slatinske vode s steklenico kisovega esenca ter izpila cel kozarec. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnico.

— **Leka pri Zidanemmostu.** Naša vas sicer ne pozna prepira in pobojev. Žalibog pa je v soboto izžival nek Cigole iz Pleš v gostilni Kvardijan mirno sedeče fante. Vnela se je prava bitka in krvave glave so zaključile nepremišljeno dejanje.

Prekmurje.

— **Beltinci.** Dne 4. tega m. je ob 3. uri popoldan izbruhnil ogenj pri posestniku Ferdinandu Čašarju v Beltincih, kateremu je pred par dnevi zmlačena slama začela goreti, kopia slame je bila 10 do 15.000 K vredna katera je skoro popolnoma zgorela. Ogenj se je naznamil z običajnim zvonjenjem; narkar so ljudje od vseh krajev na pomoč prišli. Kako je ogenj nastal je dosedaj neznano. Zahvaliti se je vsem občanom kateri so prihitali z domačo in sosedni občani z Bratovsko brizgalnico na pomoč. Ker Čašarov in sosedni vodnjaki so bili kmalu izčrpani je ljudstvo trudopolno vodo nosilo od daljnih vodnjakov. Uprava veleposestva je dala velike sode napolniti in tja postavit, da se ogenj lokalizira. Sosednja poslopja pa so se vsa s plahtami pokrila in z vodo polivala, da se ogenj

Ogledali smo si potem oba kraljeva dvora, starega in novega, vodila nas je po sobah hišna Slovenka. Vse je lepo a solidno; Kdor je pričakoval razkošja, o kakoršnem je čital in slišal, da vlada po raznih cesarskih in kraljevskih palačah, ta ni prišel na svoj račun. V konjišnici smo občudovali lepo vrsto raznih vrancev, rujavcev in belecev, ki so ponosno stali o svojih oddelkih, deloma v popolni opremi, v službi — ko da se zavedajo, kdo je njihov gospodar.

Umetniška razstava v prostorih II. beogradske gimnazije nam je nudila najrazličnejše vtise; temljito je seve ni bilo mogoče ogledati, ker ni bilo časa, ali se je pokazalo, da v mladih, nepokvarjenih dušah ni nikakšnega navdušenja za moderne karikature, nestvore in rafinirane ekstravagance povojne bolne mentalitete.

Popoldan so nas popeljali naši voditelji pred spomenik kneza Mihajla, tega lokavega diplomata, ki je brez bitke dobojeval marsikatero zmago za svoj narod. Slišali smo, kako vroča tla so bila baš v bližini tega spomenika v turških časih, kako so nekoč prepodili srbski junaki na vitez, kmetje iz oko-

ni mogel razširiti. Ako bi se eno ali drugo sosedno poslopje vnelo, tedaj ne bi bilo mogoče ognja lokalizirati. V tej nevarnosti se je videlo, kako dobro bi bilo, ako bi bila organizirana požarna bramba, ker v teh slučajih je vsaki komandiral, in ljudstvo ni znalo koga bi ubogalo.

Mariborske vesti.

Maribor 7. avgusta 1922.

— **m Nemškutarija.** Prejeli smo: Ako se poslužuje rojen Slovenec v občevanju z Nemei, ki pa razumejo slovenski in s Slovenci, ki razumejo nemški jezik, edinele nemščine, je to nemčur. Ni pa še nemčur Slovenec, ki govori z Nemcem nemško, ako ta ne razume slovensčine. Slovenec pokaže s tem velikoveč, da je bolj naobrazen, ker govori več jezikov. Da ne moremo zatreti nemškutarstva čez noč, to vemo. Veliko stori v pobijanju nemčurstva slovensko časopisje, še več učiteljstvo na prejšnjih šolah, dosti tudi državni uradi, najmanj pa slovenska inteligenca. Dela se je na tem polju (mariborskem!) zelo veliko! Uspeli se bodo videli pri raznih volitvah, ki so vobčas merilo napredovanja ozir. nazadovanja ne le političnih strank, temveč tudi narodnosti in njihovih izrodov. Da izzivajo pri Sv. Lenartu s plavicami, da kričijo v Ptuj »Heil« slovenskemu uradniku v obraz, da se člani rešilnega oddelka na mariborskem kolodvoru združajo v nemščini nad jugoslovenskim državnim uradnikom, da poveljujejo mariborski gasilci: »Wasser - marsch!« itd., itd., vse to in še marsikaj drugega bo izginilo iz naše slovenske države za večne čase. Nemčurji, nezakonski otroci slovenskega naroda, morajo izginiti!

— **m Pridobitni sleji v Mariboru in uradniško vprašanje.** Težko eksistenčno vprašanje našega uradništva in malomarnost odgovornih činiteljev glede tega, je spodbudilo naše pridobitvene sloje, da se z vso vnemo priključijo borbi našega uradništva. Zaradi tega skličejo podpisani za dne 10. avgusta od 9. uri zvečer javno zborovanje v Götzovo dvorano. Trgovski gremij, Slov. trg. društvo, Slov. obrt. društvo in Društvo industrijalcev.

— **m Kozaki zopet v Mariboru.** V soboto 12. t. m. bodo kubanski kozaki zopet nastopili v Mariboru s svojimi vratolomnimi vajami na konju. Kraj in uro objavimo pravočasno.

— **m Zahvala.** Gosp. Herman Lang iz Pehmonoštra pri Osijeku je daroval Državni borzi dela v Mariboru 300 D., za kar se mu le-ta najlepše zahvaljuje.

— **m Predavanje prof. Bostuniča,** ki je bilo v petek odpovedano, se vrši v sredo 9. avgusta v mali dvorani Narodnega doma. Govoril bo o »občevanju z mrtvimi.«

— **m Izgubljeno!** Dne 6. avg. od 8. do 9. ure zvečer je izgubila neka stranka v Pobrežju na veselici požarne brambelje listnice z važnimi predmeti, čez 50 dinarji denarja in stari potni list. Pošteni najditelj naj jo odda v upravi »Tabora« ali pa pri policijskemu komisarijatu v Mariboru.

lice, Turke iz Beograda, ki jim je obhranil za to spomin tudi s tem, da je ulice v tem delu mesta imenoval po imenih teh boriteljev, saj so ta tla napojena z njihovo krvjo. Slišali smo na tem mestu, kaj pomeni ljubiti domovino. Ljubiti svobodo z vsem žarom, ljubiti je požrtvovalno, neustrašeno, ne ceneti niti svojega življenja, v svesti si poleg tega, da te nabode sovrag na kol, če te dobi v roke živega. In ta brezprimerna ljubav do svobodne domovine se je vlekla kot zlata nit skozi celo našo potovanje, povsod smo nahajali spomenike, ki so nas učili mnogo, mnogo. In naša mladina, ki je gledala z jasnimi očmi, z odprtim vizirjem — taka je bila, hvala Bogu, v pretežni večini — je vse to pila v dolgih požirkih, naučila se je mnogo, mnogo... Zazdelo se mi je liki Aleksander Veliki na Ahilovem grobu... Blagor Ti, narod, ki imaš takšno mladino! Že se vzdiguje iz blata medvojnega in povojnega mentalitete, vrača se k svojim starim idealom, ki jih osvčuje in krepi z novimi. Le najprej tako in zabrepetal ne bo pred »Balkanci« le Italijan, ampak cela Evropa spoštoval nas bo cel svet... (Dalje prihodnjič)

m Usmiljenim srcem! Vojni invalid, katerega je vojna popolnoma uničila, prosi usmiljena srca za podporo. Žena mu je med vojno umrla in zapustila pet nepreskrbljenih otrok. Da preživi sebe in otroke, je razpečal že skoraj vse premičnine, sedaj pa ga je vrh vsega zla še doletela bolezen, tako, da se z družino vred nahaja v največji bedi. Podpora nujna! Darove sprejema naše uradništvo. Imena darovalcev bo mo objavili!

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

m Kavarna v mestnem parku. Pri lepem vremenu dnevno koncert od 17. do 19. in od 21. do 23. ure. Orkester pomnožen.

Kultura in umetnost

x Lunačkove laži v »Obzoru«. V zagrebškem »Obzoru« od četrtega je napisal znani hrvatski publicist Lunaček podlistek pod naslovom »Prilike i neprilike naše umjetnosti,« v katerem se zgraža nad tem, da vlada zapostavlja hrvatsko umetnost. V dokaz, da jo res zapostavlja navaja, da je ljubljanska pokrajinska uprava dala »Narodni galeriji« v Ljubljani milijon kron za nakup slik (»Obzor« piše »knjige«, kar pa je očividno tiskovna napaka.) Radovedni smo, kje je g. Lunaček slišal ali videl, da g. Hribar ni dal »Narodni galeriji« niti fička državnega ali pokrajinskega denarja, ampak da ji je iz lastnega žepa podaril milijon kron. Radovedna ni smo, ali bo »Obzor« toliko pošten, da ni smo, ali bo »Obzor« toliko pošten, da bo to popravil? Ta slučaj pa je ob enem sijajen dokaz, kako se v gotove hujskaške namene spreobrača tudi resnica, katere ve vsa naša javnost. Tako postopanje moramo obsoditi in se s studom obrniti v stran od ljudi, ki se tako daleč izpozabijo.

Sokolstvo.

o Vozne izkaznice za polovično vožnjo na zlet v Ljubljano so došle. Vsakdo kdor se je prijavil, jih lahko sprejme med uradnimi urami v društveni pisarni.

o Skupna prenočišča za člane: sejmišče, paviljon E ob Celovski cesti, za člane: šola v Mostah.

o Kdor ima prtljage s seboj, naj pritrudi na iste listek za naznanilo župe, društvo, ime, stalno bivališče ter naj natančno označi poslopje, kjer v Ljubljani stanuje.

o Sokolski vlak iz Maribora v soboto dne 12. avgusta ob 16. uri popoldne prihod v Ljubljano ob 21. uri.

o Vozne listke na mariborskem kolidvoru se naj preskrbi vsaj en dan pred odhodom v Ljubljano, da ne bo navaša.

o Radi prehrane na I. jugosl. vsesokolskem zletu v Ljubljani se naj vsi dotični udeleženci, kateri želijo skupno prehrano, oglasijo v društveni pisarni da plačajo prehranjevalne stroške, ki znašajo dnevno 20 D in poleg tega 1 D za tozadevno izkaznico. Uradne ure vsaki dan od 18. do 19. ure zvečer. Odbor.

—o—

PRVI VSESOKOLSKI ZLET V LJUBLJANI.

Sokolska razstava v Tehniški srednji šoli na Mirju (Aškerčeva ulica, prejšnja državna obrtna šola) je predmet zaslužene splošne pozornosti. V nji vidiš pred seboj takorekoč celo zgodovino našega Sokolstva od prvih začetkov pa do danes. Časopisi so prinesli o nji obširna laskava poročila. Na to razstavo vse Sokole in vse prijatelje Sokolstva ponovno opozarjamo. Odprta je vsak dan od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 6. popoldne.

Zletni lepaki v zmanjšanem merilu so se pojavili v izložbenih oknih raznih ljubljanskih trgovin. Ti lepaki nosijo napis: »Tvrdba je Sokolstvu naklonjena.« Bili naj bi članom Sokolskih društev nekak trgovski kazipoti za Ljubljani pri nakupovanju različnih potrebščin. Bratje in sestre, ozirajte se pri svojih nakupih predvsem na one

tvrdbke, ki so Sokolstvu naklonjene; zletni lepaki z gor označenim napisom vam povedo, katere tvrdbke so to.

Vstopnice za Sokolske dneve se nad vse pričakovane uredno razprodajajo; zletna pisarna in ostale prodajalnice vstopnic imajo dela čez glavo, da ustrezajo točno vsem naročilom. V najkrajšem času bodo vstopnice popolnoma razprodane. Kdor torej še morda nima vstopnice, naj hiti in si jo oskrbi čim prej, zakaj zadnji teden vstopnic ne bo več na razpolago.

Krasen spomin na Sokolske dneve bodo vsakemu bratu in sestri zletni lepaki v zmanjšanem merilu 49-32 cm. Ti lepaki so v tehniškem oziru v najvišji skrbnostjo izvršeni in napravijo na vsakega lep vtis. Bratje in sestre, vaša stanovanja naj že na zunanjo kažejo, da v njih prebiva Sokol ali Sokolice. Mali zletni plakati bodo v najlepši okras vaših stanovanj in bodo vsakemu obiskovalcu posvedočali že ob vstopu v vaše stanovanje, da je prišel v stanovanje Sokola. — Cena teh malih lepakov je nizka: samo 6 Din. za kos; vsak si ga torej lahko omisli. Dobe se v zletni pisarni.

Gospodarstvo.

g Rezultati preiskovanj o razvoju grozdja. Državni kmet, kemični zavod v Mariboru nam sporoča: En grozd s Kalvarije pri Mariboru (mala graševina na Portalis 902) je imel 1. avgusta lani 111, letos 158 jagod; teža grozda v gramih 44 lani, 69 letos; teža v gramih posamezne jagode lani 0.36, letos 0.44; množina kislin v %: lani 3.27, letos 4.9; v 100cc soka gramov kislin: lani 4.29, letos 4.0. Zategadelj je verjetno, da bomo pridelali letos 40 do 50% več vina kakor lani in da ne bo kvaliteta slabša.

Izored sodišča.

Maribor, 5. avgusta.

Krvava veselica.

Dne 7. avgusta 1921 je imel gostilničar Lamprecht pri Sv. Ožbaltu ob Dravi, okraj Marenberk, veselico, katere sta se udeležila tudi finančna stražnika Franc Mavrič in Hinko Kapun. Sedela sta sama pri neki mizi na vrtu. Čez nekaj časa se jima je pridružil finančni stražnik Franc Jurše, ki se je vpletel z navzočimi splavarji radi nekega dogodka pri plasu v prepir. Kapun je poklical svojega kolega Juršiča k sebi, ga stavil na odgovor in mu prepovedal se odstraniti se od mize. V ta pogovor se je vmešaval 34letni splavar Ciril Zavernik iz Zgornjega Dupleka, okraj Maribor, ki je že 11krat predkaznovan ter začel financiranje zmerjati. Financirji so ga pozvali, naj jih pusti pri miru, nakar je dal takoj Mavriču zausnjico in ga pahnil z nožem pod levim očesom ter ga s tem lahko telesno poškodoval. Kapun je nato napadenemu tovarišu skočil na pomoč in v tem trenutku je zabodel Zavernik tudi njega v desno laket s tako nilo, da je zabodeni omedlel. Zavernik, ki je znan pretepač, je bil od okrožnega sodišča obsojen na 7 mesecev.

Graničarja napadel.

Dne 23. julija ob 13. uri je hotel 33letni hlapec Karl Weber iz Neuhausena, okraj Feldbach, N. Avstrija, prekorati, ne da bi zato imel potrebna dovoljenja, demarkacijsko črto pri Bodašini, okraj Murska Sobota. Pri tem pa ga je zasačil graničar Vljak Poledica. Ker se na klje »stoji« ni ustavil, ga je prijel graničar za suknjo in ga hotel odvesti na stražnico. Zasačeni pa se je hotel osvoboditi ter začel s pestjo bitij graničarja po glavi in prsih, dokler napadenega niso rešili tovariši, ki so nato nepadalec aretirali. Weber je bil radi pregreška po § 93 srb. k. z obsojen na 14 dni zapore.

§ 104 srb. kaz. zak.

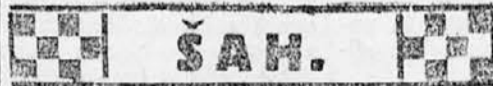
Dne 17. julija je prišel orožnik Dominik Markovič k kočarici Antoniji Robin v Tolstem vrhu, okraj Prevalje, da poizve, kje se nahajata njena sinova Ivan in Dominik Robin, ki bi morala k vojakom. Robinova pa ni hotela dati orožniku nobenega pravičnega odgovora, je besedičila nekaj in konečno izrekla: »Sedajni čas še do svojih sinov nimamo pravice in smo ves čas od teh cigany nadlegovani.« Pred sena-

tom je bila obsojena na 200 Dinarjev globe. —

Šestindesetletni posestnik Fr. Klement v Matjaševcih, okraj Murska Sobota, je dne 17. aprila napram finančnim stražnikom Francu Krofliču in Josipu Ozimiču ter županu Francu Korejcu, ki so zahtevali izročitev žganja, zagrozil: »Prvi, ki prestopi prag moje hiše, dobi tako zausnjico, da se bo zvrnil.« Okrožno sodišče mu je prisodilo 200 dinarjev globe.

Objave.

§ Privatni nastavljeni! Pozor! Izobraževalno društvo privatnih nastavljenec v Mariboru opozarja tem potom vse svoje tovariše, tovarišice in prijatelje društva na v nedeljo dne 13. avgusta na vrtu Gambrinove dvorane se vršečo vrtno veselico. Posebno še pripomnimo, da je cenj. gg. odbornikom uglednega trgoveškega gremija na razpolago častna miza, zakar upamo tudi tostransko polnoštevilno udeležbo. Odbor.

Mojstrski turnir v Londonu. 4. kolo je prineslo razna presenečenja: dva glavna konkurenta: Bogoljubov in Reti sta bila premagana in sicer prvi od Yatesa, drugi od Wahitucha. Naš dr. Vidmar je prekinil svojo partijo proti Watsonu, ima pa že kmeta več in bo bržkone zmagal. Istotako gleda, da bo Aljehin dobil svojo prekinjeno partijo proti Euweju, dočim je še nejasno, če bo Capablanca premagal Morrisona. Rubinstein je premagal Maroczyja, Atkins Marottija. Ako zmagajo Aljehin, Capablanca in dr. Vidmar, je stanje glavnih konkurentov po 4. kolu: Aljehin, Capablanca 4, Rubinstein, dr. Vidmar 3½, Atkins, Bogoljubov, Reti 2½.

Iz življenja in sveta.

JUGOSLOVENSKA KOLONIJA V NOVI ZELANDIJI.

Malokemur je znano, da živi v Novi Zelandiji krog 800 Jugoslovenov, posebno Dalmatincev. Preživljajo se s trgovino, večinoma pa s kopanjem smole. Uspeh je večinoma odvisen od dela in — sreče. Nekateri prihranijo na mesec do 30 funtov (150 dolarjev) mnogo pa jih je, ki kljub vsem naporom ne prištedijo niti 10 funtov. Povprečno pa si prihranijo mesečno po 20 funtov. Lepo število Dalmatincev se bavi na farmah z vinorejo, živinorejo in mlekarstvom. Skoro vsi imajo pri sebi svoje družine. Naše delavno ljudstvo v Novi Zelandiji ne trpi pomanjkanja. Treba je samo delati. Če nima nobenega drugega zaslužka, kopanje smole je vedno prosto. Nikdo ne trpi lakote, dokler hoče delati in je zdrav. Ljudstvo živi zmerno in trezno. Zločini so redki, malih tatvin pa se nikjer ne da popolnoma preprečiti. O kaki goljufigiji ne ve nikdo pripovedovati. Svoje prihranke nalagajo v banke. Pobojevni, ubojevni in na prstih se lahko preštejejo oni naši rojaki, ki so prišli z zakonom v konflikt.

Le ena nadloga tare naš narod v Novi Zelandiji: mnogo je umobolnih, kar pa pripisujejo nenavadnemu podnebj. V političnem oziru so naši rojaki v Novi Zelandiji dobri Jugosloveni. Njih voditelj je g. K. L. Skasie, ki je bil nedavno imenovan za našega konzula. Med vojno so morali mnogo prestatiti s strani domačinov, ki so jih vedno smatrali za sovražne Avstrijce. — Kakor je poročal nedavno vrnivši se Hrvat iz Nove Zelandije, se namerava jo vsi preseliti nazaj v svojo staro domovino, katere svobode so silno vesel.

g Dobavo 30 milijonov škatljic žveplenk in sicer 25 milijonov v navadni obliki s 50 do 60 žveplenkam v škatljici in 5 milijonov v srednji obliki s 50 do 55 žveplenk v škatljici, kakovost po vzorcu, razpisuje uprava državnih monopolov kraljevine SHS odelenje ekonomno, v Beogradu. Ofertalna licitacija za to nabavo se bo vršila dne 5. avgusta 1922 ob 11. uri dopoldne v pisarni upravnika državnih monopolov. Podrobnejši podatki, kakor tudi splošni pogoji te licitacije so interesantom na vpogled pri trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani.

TURISTIKA V BULGARIJI.

Po končani svetovni vojni se je začela turistika v Bolgariji živahno razvijati. Razvoj omogočujejo krasne planine na Balkanu, pogorje Rib in Rodope, a nad Sofijo samo se dviga prekrasna masivna Viti-planina. Savez bolgarskih planinskih društev se je po svetovni vojni zopet oživil ter začel izdajati svoje savezno glasilo »Bolgarski turist«, ki izhaja že 14. leto v Sofiji, Solunska cesta 23. Letos je izšlo od januarja do junija pet krasnih knjig s različnimi članki in krasnimi, originalnimi slikami iz najlepših krajev Bolgarije. »Bugarski turist« prinaša opise in prevode raznih turističnih spisov iz cele Evrope, največ pa seveda iz domačih krajev. Dne 24.—28. aprila se je vršil v stari bolgarski prestolici Trnovo XV. redni letni občni zbor. Ob tej priliki se je vršila tudi proslava 25-letnice ustanovitve turističnega kluba v Trnovem in obletnica smrti znanega bolgarskega potopisca in humorista Aleksa Konstantinovega. Njegovo najboljšo delo je potopis »Do Cikaga in nazaj« s slikovitim opisom vodopada Niagare. Konstantinov je ustanovil v Sofiji prvi turistični klub l. 1900. Danes ima Bolgarski Turistični Savez 8000 članov z 88 podružnicami po vsej Bolgariji. Turisti uživajo na Bolgarskem vse ugodnosti, kakor popuste na železnicah, dopuste v svrhu izletov itd., tako, da se turistika v resnici lahko dobro in živahno razvija. V proslavo obletnice smrti svojega ljubimca Alekse, je B. T. S. ustanovil poseben turistovski muzej, ki nosi ime Konstantinova, prvega apostola bolgarskega planinarstva.

CELIBAT IN UMORI.

Francoski list »Radical« je prinesel v eni svojih zadnjih števil interesanten članek Pavla Allaina o celibatu v zvezi z umori, katerega prinašamo tu v prevodu.

»Recite mi, ste li kdaj razmišljali o sledečih činjenicah:

Morilec maršala Wilsona so bili neoženjeni.

Morilec Jaurésa je bil neoženjen. Cottin, ki je hotel ubiti Clemenceaua je bil neoženjen. Neoženjen je bil tudi Bouvet, ki je hotel ubiti Milleranda in Poincaréa.

Tako bi se dala navesti cela lista najnovejših umorov, v katerih so morilec sameci.

Ne trdim, da so vsi morilec sameci ali mnogo, celo večina jih je, posebno pri političnih atentatih.

Ali ne obstoja kaka vzročna veza med celibatom in morilstvom, a posebej političnim?

Vprašanje ni novo. Pred 150 leti, l. 1770., je naslovil to vprašanje na svoje čitatelje že »Journal Encyclopedique«. Že takrat so prinesli o tem vprašanju listi anketo. »Journal Encyclopedique« je hotel, da se razjasni, »zakaj so najglasovitejši zločinci in ubijalci naših princev in meščanov: Jaques Clement, Jean Chatel, Ravallae, Cartouche itd. bili vsi neoženjeni?«

Se li to vprašanje sploh da rešiti? S katere strani se je treba spraviti na ta problem? Na kako stališče se more pri tem osloniti? Hočete li vi poizkusiti, da rešite in precizirate, zakaj ljubezen in blagohotno delovanje žene, dar otrok in skrb za njihovo vzgojo in bodočnost razganja črne oblake ter umiruje strasti, ki se porajajo v samotji; zakaj razveder najtemnejši duh ter ublaže najslabše in najokrutnejše srce? Gotovo da bo vsakdo našel kak odgovor na ta vprašanja.

Toda »Journal Encyclopedique« postavlja sledeče stališče, katero je pri vprašanju treba vpoštevati: »Ni li kak fizičen razlog, da je celibat v vseh epohah zgodovine izobrazil najglasovitejše zločince?«

Zaključujoč vprašanje tega problema in išoč nanj odgovor, je stavil »Journal Encyclopedique« še eno vprašanje: »Ne bi li cerkev in država s svojo močjo mogli ukiniti celibata? Ali ne bi oni, ki bi ga ukini, zaslužili naslov »dobrotvora« človeškega rodu?«

Mi k temu pristavimo lahko tudi še to, da so tudi v naši zgodovini zadnjega časa bili skoro vsi atentatorji neoženjeni. Tako Princip, Gavrilovič, Cabrinović, Stejić in Aliagić in še drugi, vsi so bili sameci...

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(30)

Njegovo znanje, njega darovitost, njegova neslišana delovna sila so ga brž spravile kvišku in zdaj je pritiskaval s svojimi patentnimi podplati krepko in izdatno na ramena pod seboj, prav kakor so prej pritiskali nanj. Opuštil je glasno govorico brokerjev, postal dostojanstven, in si v znamenje, da je prišlec in lahko stori kar ga je volja, omislil samobiten obraz: pustil je na njem v kratko zbrite zalčine.

V Newyorku se mu je v drugo zgodila podobna sreča kakor pred leti v Londonu. Naletel je na drugega S. Woolfa, toda na S. Woolfa neznankega kalibra. Naletel je na Lloyd! Takrat je bil pri Union-Exchange, nikakor ne prvak. Ali sreča je hotela, da mu je bila poverjena priprava za mali manever zoper Lloyd. Storil je nekaj spretnih potezljajev, in Lloyd — podkovan v vseh začetkih takega šahanja, izvedenec — je začutil, da se bavi z nadarjencem. To ni bila taktika W. P. Griffitha in T. Lewisa, ne — in ko je Lloyd potrkal, je vunkaj prišel S. Woolf, in onj si je tega nadarjenca zagotovil. S. Woolf se je vzganjal in vzganjal — vzgon je bil prav zgoraj. Tako je pristal — štirideset in dve leti star, že nekoliko otoolstel in naddušljiv, zapečen od častihlepa — Atlantic-Tunnel-Syndicatu.

S. Woolf se je na svojem potu samo enkrat ustavljal, za malo časa, pa je ta prestanek drago plačal. V Chicagi se je zaljubil v zalo Dunajčanko in se z njo poročil. Toda Dunajčanke lepota, ki je upajevala njegovo čutnost, je kmalu odevčela, in ostala je zgolj prepirljiva, objestna, bolehana zakonica, ki ga je trpinčila s svojo ljubosumnostjo, da je znojil kri. Baš pred šestimi tedni je ta ženska umrla. S. Woolf po njej ni žaloval. Svoja sinova je oddal v odgojevalnico, ne morda v Evropo, temveč v Boston, kjer naj bi ju vzgojili v svobodna, izobražena Američana. Svetlolasi Svedinji, ki se je učila petja, je opremil stanovanjce v Brooklynu — in potem je sopolni in začel posel v sindikatu.

Prvi dan že je poznal imena in osebnostne podatke velikanskega svojega pribojca podravnateljev, prokuristov, blagajničarjev, knjigovodij, clerkov, stenotipistinj, drugi dan je imel v svoji roki vse povodce in tretji dan je bilo, kakor da opravlja to službo že leta in leta.

Lloyd je S. Woolfa priporočil, češ, da je najznamenitejši finančni praktik, kar jih je kdaj za svoje dobe spoznal, in Allan, ki mu je bila S. Woolfova osebnost tuja in malo všečna, je moral priznati že čez malo dni, da je, če ni kaj več, vsaj občasno vreden delavec.

4.

Vabilo na podpisovanje je bilo priobčeno, in predor je začel goltati!

Delnice so se glasile na tisoč dolarjev, shari pa na sto, dvajset in deset dolarjev.

Gola, velikanska poslovalnica Newyork-Stocks-Exchange je na dan emisije jekala od nepovednega trupa. Že mnogo let ni bilo tržišča s papirjem, o katerem bi bilo težje napovedati, kako se obnese. Utegne se obnesti sijajno, mogoče, da ne bo vreden ni centa. Spekulantstvo je drhtelo od vznemirjenosti, a je čakovalo, ker se nihče ni upal prednjačiti. Toda S. Woolf je predaval že nekaj tednov poprej po železniških spalnih vozovih in pozvedoval, kako se drži nasproti sindikata težka industrija, kateri je predor najbolj mar. Potrdil ni nobene naročilne pogodbe, preden se ni uveril, da mu je mož gotov. Tako se je zgodilo, da so se opravniki težke industrije točno ob desetih spustili v rush. Usvojili so si delnic za okroglo sedemdeset in pet milijonov dolarjev.

Jez je bil predt . . .

Allanu pa je šlo v prvi vrsti za denar od ljudstva. Predora naj ne gradi tropič kapitalistov in spekulativ, predor bodi svojina ljudstva, Amerike, vsega sveta. In ljudski denar se ni dolgo obotavljal.

Vedno so ljudje občudovali drzovitost in bogastvo. Drzovitost obvladuje mrtvilo, bogastvo obvladuje lakoto, in ničesar se ne bojijo ljudje huje nego mrtvila in lakote.

Ker so sami jalovi, oddavnaj popadajo tuje zamiske, da bi se z njimi ogrevali, razvneli, ukanljivo otesali lastne toposti in puščobe. So vojska čitalcev novin, ki si trikrat na dan kurijo dušo z usodami neznancev. So vojska gledalcev, ki se vsako uro dobrovoljijo s tisočernimi spakovalnimi poskoki in tisočernimi padci sodobnikov, topo razkačeni nad lastno nemočjo in be-raško revščino. Le malo izvoljencev zmore potratu za lastne dožitke. Ostalim je huda za čas in za denar in za srčnost, življenje jim ne dopušča ničesar. S seboj jih drevi hrupeči gonilni jermen, ki jadrno drsi okoli zemeljske oble, in kdor strepeta in se usope, teledi zviška in se raztrešči in nihče se zanj ne pobriga. Nikdo ne utegne in nihče ne premore in nima srca, da bi mu ga bilo mar tudi sočutje jepostalo potratu. Stare kulture so propadle in množica je toliko da vredna uvaževanja: nekoliko umetnosti, nekoliko verstva, christian science, spasiteljstva, teosofije in spiritistične prevare — jedva dosti, da se poteši duševni glad peščice ljudi. Trohico cenenega razvedrila, gledališč, kinematografov, pestilnih borb in varijetejev, kadar jadrno drseči gonilni jermen za nekaj ur z drevanjem preneha — da odolé omotičnosti. Toda mnogi imajo z vežbanjem telesa zoberoč dosti opraviti, da se učvrste in se jutri zopet udeležijo potovanja. To vežbanje nazivajo sport.

Zivljenje je bilo tiste čase vrelično in hitro, blaznivo in morilno, puhlo, brez zmisla. Bilo jih je na tisoče, ki so je odvrgli. Novo popevko, če smemo prositi, nikar več starih pouličnih!

In Allan jim jo je dal. Dal jim je pesem iz železa in prasketajočih električnih isker, in so jo umeli: bila je pesem njihove dobe in slišali so njen neizprosni takt v hrumečih vlakih višinskih železnic nad svojimi glavami.

Ta mož ni obetal claimov v nebesih, ni trdil, da ima človeška duša sedem etaž. Ta mož ni sleparil z dokončno preteklimi in nepresodljivimi bodočimi stvarmi, ta mož je bil sedanjost. Obljubil je nekaj otipnega, vsakomur umliverga: hotel je skozi zemljo skopati luknjo, to je bilo vse!

Toda v kljub ciostavnosti je spoznal vsakdo, kako silno drzen je nasnutek tega moža. In pa: nasnutek so obleščevali milijoni!

Izprva je denar »malega moža« dotekal le po mlem, potem pa tokoma. Po Newyorku, Chicagi, San Franciscu, po vsej Ameriki je vršela beseda »tunnel-shares«. Govorilo se je o Victoria-Rand-Mine-sharih, o Continental Radium-sharih, po katerih je lastnik obogatel. Tunnel-shares utegnejo zlahkoma za sabo pustiti vse, kar je dotlej bilo. Moči je bilo —! O, go on, da, in treba je bilo! Ni šlo za tisoč dolarjev več ali manj, za to je šlo, da se založi umik v starčevanje, preden začno zobje padati iz čeljusti.

Teden za tednom se je valila po granitnih stopnicah sindikatskega poslopja reka ljudi. Zakaj čeprav je bilo moči, kupiti share na sto drugih krajih, jih je vsakdo maral zajeti presne iz samega vira. Kočijaži, šoferji, natakarji, liftboji, clerki, prodajalci, rokodelci, tatovi, židje, kristjani, Američani, Francozi, Nemci, Rusi, Poljaki, Armenci vse narodnosti in vsi odtenki polti so se gnetli pred sindikatskem poslopjem in se razvneli s pogovori o sharih, minah, dividendah, dobičkih. Vzduh je duhtel po denarjih! Ali ni bilo, kakor da deži sivo zimsko nebo na Wallstreet soliden denar, solidne dolarske novčanice?

Nekatere dneve je bil naval tolik, da uradniki kar niso utegnili prejetih denarjev urediti. Bilo je, bogme, kakor v davnih dneh Franklin-Syndicatu, v dneh rajnega »520% Millerja«. Uradniki so sipali denar kar navzdol po tleh. Gazili so do gleznejev denar, in služabniki so odnašali brez prestanka v perilnih košarah denar. Ta denarni zamet, ki ni pojema, temveč neprenehljivo močnel, je pričaroval v oči skozi spahljiva okenca tisečih glav lesket blaznega pohlepa. Eno prgišče, ne, samo eno peščico! in vsi, ki so številke, motorji, avtomati, stroji, bi bili: ljudje. V možgane o-motični kakor po razuzdanosti so odhajali, pijani od sanj, z vročico v očeh; kakor milijonarji.

V Chicagi, St. Louisu, Frisku, po vseh velikih in malih mestih Zedinjenih držav so se odigravali slični prizori. Ni ga bilo farmerja, cowboja, minerja, ki ne bi spekuliral z A. T. S.-shari.

In predor je denar goltal, se z njim napajal kakor gorostasna pošast s predpotopno žejo. Goltal je na obeh straneh oceana.

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

Instruktor, da pripravi 1 dečka za I. razred srednje šole naj se zglesi takoj v Popovičevi ulici 11. 1364 3-1

Kupim otroško posteljo. Ana Valč, Maistrova ul. 5. 1363

Na prodaj je 11 oralov gozda blizu Ljutemera ob glavni cesti. Naslov v upravi. Cena po dogovoru. 1362

Proda se ali zamenja hiša z tremi stanovanji in vrtom v Studencih z kmetkim posestvom, ne preoddaljenim od Maribora. Naslov pade uprava * 5-1

Dynamo, 10 HS, 80 V, 100 t. predvojno blago, se cenno proda. — Segovič, Studenci, Slomska 5. 1365

Debro mleko in drugi mlečni izdelki se dobijo v mlakarni Ivana Golob, Slovenska ulica št. 16. 1266 10-2

V brivnici „Union“ na Glavnem trgu prvovrstna postrežba in popolnoma znižane cene 1359

Zameniam stanovanje

v Ljubljani, obstoječe iz dveh malih sob, kuhinje proti enakemu stanovanju v Mariboru. Ponudbe, Takoj na razpologo na upravo lista. 1345 3-1

V veletrgovini Ludovik Kuharič, Ormož, se sprejme takoj

poslovodja, pomočnik.

ki mora biti vešč v vseh panogah manufakture, železnice in špecerije. — Istotam se sprejme en

Javiti naj se blagovolijo samo dobre, samostojne moči. 1355 3-1

Podpirajte slovenske tvrdke!

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57, Telefon št. 88.** 1328

Pristopajte k Jugoslovnski Matici.

Ne pozabi naročnino!

KNJIGOVEZNIKA MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJŠE UREJENA, SE PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU, OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADAJOČA DELA.

IZVRŠEA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

TISKOVNA ZADRUGA Z OMEJ. ZAVEZO V MARIBORU**Vabilo na pristop in podpis deležev.**

Upravni odbor „Tiskovne zadruge z o. z. v Mariboru“ je na svoji zadnji seji sklenil, da prične zadruge v kratkem z rednim izdajanjem knjig in drugih publikacij. Ker pa je dosedanja glavica zadruge premajhna za večje obratovanje, se obrača tem potom na zavedno napredno javnost z vabilom, naj bi čim številnejše pristopila k zadrugi

s podpisovanjem deležev po 200 kron.

V interesu hitrejšega in boljsega uspeha bi bilo želeli, da bi vsak novi član po svojih denarnih močeh pristopil s čimvečjim številom deležev.

Prijave sprejema v to pooblaščenno ravnateljstvo **Mariborske tiskarne d. d. v Mariboru, Jurčičeva ulica 4.**

Maribor, 24. julija 1922.

Upravni odbor.